

УДК 330.332.

Гринишин Г.М.

Львівський національний аграрний університет

МІСЦЕ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ РЕЙТИНГАХ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВІСТІ

У статті досліджено позиції України у міжнародних рейтингах світових організацій та визначено взаємозалежність між місцем у рейтингу та інвестиційною привабливістю.

Ключові слова: іноземні інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційні рейтинги.

Grinishin G.

LOCATION OF UKRAINE TO THE INTERNATIONAL RATING AS A FACTOR OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS

In the article positions of Ukraine are investigational in the international rating of world organizations and interdependence is certain between a mestome in rating and investment attractiveness.

Key words: foreign investment, foreign attractiveness, foreign rating.

Гринишин Г.Н.

МЕСТО УКРАИНЫ В МЕЖДУНАРОДНЫХ РЕЙТИНГАХ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ

В статье исследованы позиции Украины в международных рейтингах мировых организаций и определена взаимозависимость между местом в рейтинге и инвестиционной привлекательностью.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, инвестиционная привлекательность, инвестиционные рейтинги.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Україна географічно знаходиться на перетині двох потужних напрямків іноземних інвестицій – прямі інвестиції із західноєвропейських країн і реекспортовані інвестиції з країн Центральної Європи та Росії. В східному напрямку ситуація із залученням іноземних інвестицій в Україну на сьогодні дещо нагадує ситуацію країн Центральної Європи на початку 90-х рр. минулого століття [1]. У зв'язку з цим дуже важливо вивчити форми і методи урядів цих країн, спрямовані на залучення іноземних інвестицій, і застосувати в Україні.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Фундаментальними та прикладними теоретичними проблемами залучення інвестицій присвячені праці провідних зарубіжних вчених, таких як Л.Дж. Гітман, М.Д. Джока, Р. Холт, С. Барнес та інші. Провідними вітчизняними науковцями також багато уваги приділяється залученню іноземного капіталу. Її у своїх працях вивчають Т.В. Мацибора, П.І. Гайдуцький, І.А. Бланк, В. Мертеґ, А.А. Пересада, С.К. Реверчук.

Цілі статті. Метою даного дослідження є розгляд найбільш впливовіших міжнародних рейтингів та визначення рейтингової позиції України.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Інвестиційний клімат держави – це сукупність політичних, правових, економічних та соціальних умов, що забезпечують та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та закордонних інвесторів.

Інвестиційний клімат безпосередньо впливає на основні показники соціально-економічного розвитку країни. Позитивний інвестиційний клімат сприяє вирішенню соціальних проблем, забезпечує високий рівень зайнятості населення, дозволяє оновлювати виробництво, проводити модернізацію й нарощування основних фондів підприємств, впроваджувати новітні технології тощо. Отже, в даний час стабілізація інвестиційного клімату є найважливішим завданням для України [2].

Охарактеризувати інвестиційний клімат України можна за допомогою світових кредитних та інвестиційних рейтингів, у яких проаналізовано основні ключові фактори ведення бізнесу з погляду іноземних інвесторів та аналітиків.

Наукова розробка порівняльних оцінок інвестиційного клімату чи інвестиційної привабливості регіонів чи країн світу є відносно молодою, а її історія налічує близько 40 років.

Серед перших досліджень у цій сфері були наукові розробки представників Гарвардської школи бізнесу, коли в основу оцінювання була покладена експертна шкала, яка базувалась на вивчені таких характеристик: інвестиційного законодавства як для іноземних, так і для національних інвесторів; можливостей ввезення капіталу; стійкості національної валюти; політичної ситуації в країні.

Одним із найвпливовіших міжнародних рейтингів є оцінювання інвестиційної привабливості країн, розроблене конференцією ООН з торгівлі і розвитку (UNCTAD) і яке складається з рейтингів країн за двома показниками:

1. Індекс залучення прямих іноземних інвестицій (Inward FDI Performance Index).

2. Індекс потенціалу залучення прямих іноземних інвестицій (Inward FDI Potential Index).

На основі результатів ранжування ЮНКТАД щорічно публікує доповідь стосовно міжнародних інвестицій.

Не менш важливим є рейтинг Світового Економічного Форуму, який щорічно проводить світовий огляд конкурентоспроможності та оприлюднює індекс конкурентоспроможності країн (Global Competitiveness Index, GCI).

Рейтинг конкурентоспроможності заснований на комбінації загальнодоступних статистичних даних та результатів опитування керівників компаній, яке проводиться за підтримки мережі партнерських організацій. Індекс глобальної конкурентоспроможності було розроблено для Світового Економічного Форуму професором Колумбійського університету Ксав'є Сала-і-Мартіном і вперше було опубліковано у 2004 році.

Україна з індексом 3,9 значно втратила в рейтингу Світового Економічного Форуму, посівши серед 139 країн світу 89 місце перед Гамбією і Гондурасом. Наша держава залишається позаду таких країн як Естонія, Чехія, Польща, Литва, Азербайджан, Словацька Республіка і Казахстан, демонструючи значне відставання середньосвітового індексу (4,18). Ще більшим є відставання України від інноваційних економік.

У минулому році Україна займала 82 місце з індексом 4,0 серед 133 країн світу.

Міжнародна фінансова корпорація формує рейтинг країн за простотою ведення бізнесу, оцінюючи держави за десятьма показниками: нескладність реєстрації бізнесу; одержання ліцензій і дозволів; наймання працівників; реєстрація прав власності; легкість одержання кредитів; захист прав інвесторів; сплата податків; зовнішня торгівля; виконання контрактів; закриття бізнесу. У 2010 році Україна посідає 145 місце (із 183 можливих) за показниками легальності ведення бізнесу. Такі дані наводить 8 – ме щорічне видання Doing Business 2011, підготовлене спільно фахівцями Світового Банку та Міжнародної Фінансової корпорації.

Рейтинг ступеня економічної свободи країн, що визначає американський аналітичний центр Heritage Foundation, що складається за 50-ма аналітичними параметрами, розподіленими на 10 категорій економічної свободи: торговельна політика, податкове навантаження,

ступінь втручання держави в економіку, монетарна політика, інвестиційний клімат, стан банківського і фінансового ринків, заробітна плата та ціни, захист власності, законодавство і ступінь організації ринку. За даними Heritage Foundation, Україна опустилася з 162 на 164 місце в рейтингу економічних свобод 179 країн світу та зайняла останнє місце в Європі. Перед Україною опинилися Узбекистан (163 місце), Білорусь (155), Росія (143).

Індекс сприйняття корупції (англ. Corruption Perceptions Index, CPI) – щорічний рейтинг країн світу, що укладається організацією Transparency International з 1995 року. Країни у рейтингу впорядковані за показником рівня корупції, який базується на оцінках підприємців та аналітиків за десятибальною шкалою.

Індекс базується на декількох незалежних опитуваннях, у котрих беруть участь міжнародні фінансові та правозахисні експерти, в тому числі з Азіатського та Африканського банків розвитку, Світового банку та міжнародної організації Freedom House. Індекс являє собою оцінку від 0 (найвищий рівень корупції) до 10 (відсутність корупції). Україна у рейтингу 2010 р. знаходиться на 134 місці з 178 держав, хоча у 2007 р. вона знаходилась на 118 місці серед 180 держав, які брали участь у рейтингу.

Саме однією із складових негативного іміджу України на інвестиційному ринку є високий рівень корупції. Середній індекс сприйняття корупції України становить за остання вісім років 2,5 при тому, що значення «0» означає повністю корумповану країну, а «10» – відсутність корупції.

Важливу роль під час оцінки інвестиційного іміджу держави відіграють також кредитні рейтинги міжнародних агенцій Moody's, Standart and Poor's, Fitch, Rating and Investment Information. В основу системи оцінювання цих агентств покладено різні позначки, що базуються зазвичай на перших чотирьох літерах латинської абетки, які вказують класи від AA до CCC. Поруч із категорією вказується прогноз його зміни найближчим часом, який може бути позитивним, негативним або стабільним (табл. 1).

Найбільш скептично ставиться до довгострокових боргових зобов'язань України агенція Standart and Poor's, яка відносить їх до найнижчого класу CCC, стверджуючи при цьому, що в майбутньому ситуація навряд чи зміниться. На три позиції з (BB-) до (B-) знизився рейтинг кредитних зобов'язань України в Fitch Rating. Найменше зниження позицій нашої держави у кредитних рейтингах Rating and Investment Information та Moody's, однак у майбутньому прогнозується подальше зниження рейтингу [4].

Таблиця 1

Динаміка кредитних рейтингів України [3]

	Moody's	Standart and Poor's	Fitch	Rating and Investment Information
2006 р	B1 позитивний	BB- стабільний	BB- позитивний	BB- негативний
2007 р	B1 позитивний	BB- стабільний	BB- позитивний	BB стабільний
2008 р	B1 позитивний	B негативний	B+ негативний	BB- негативний
2009 р	B2 негативний	BBB стабільний	B- негативний	BB- негативний
2010р	B2 негативний	B + стабільний	B- стабільний	B + стабільний

Висновки. Протягом останніх років Україна демонструє регрес майже у всіх світових рейтингах, що пов'язано насамперед зі світовою економічною кризою, яка спричинила зниження кредитоспроможності багатьох країн світу, у тому числі й країн ЄС. Падіння рейтингів України зумовлює зниження її інвестиційної привабливості та, як наслідок, зменшення у майбутньому потоку іноземних інвестицій. Окрім того рейтинги міжнародних організацій та установ дозволяють побачити реальну ситуацію у країні, виявити слабкі сторони. Вагому роль у зниженні кредитоспроможності економіки України відіграла незрозуміла і нечітка кредитна та фінансова політика країни, яка спричинила, по-перше, падіння національної валюти, по-друге, паніку на ринку депозитів та втрату платоспроможності як банків, так і клієнтів. Зокрема, Україні слід приділити значну увагу зміцненню фінансових ринків, підвищенню товарних ринків та зменшити залежність національної економіки від експорторієнтованих галузей.

1. Гайдучкий А.П. Інвестиційна конкурентоспроможність аграрного сектору України: монографія / А.П. Гайдучкий. – К.: Нора – Друк, 2004. – 246с.
2. Руда О.Л. Інвестиційний клімат України та проблеми його формування / О.Л. Руда // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/ruda-ol-investitsiyniy-klimat-ukrayini-ta-problemi-yogo-formuvannya>
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rurik.com.ua/documents/research/UKRAINE_rating.pdf
4. Вовк М.В. Загальна характеристика інвестиційного клімату України / М.В. Вовк // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. – 2012. – Т. 14. – №1(51). – С. 89–93.